

Kiadja: A MAGYAR FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V. Ker., Sziget-utca 5/7. szám, IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hírdetéseket a lap számára a „Patria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Hivatalos rész. — Birtokreform és halastavak. *Scheiber József*. — Halak rekvirálása. — A társulás elve a halászatról szóló újabb törvényekben. (Folyt.) *Répássy Miklós*. — Levél Tolnárról. I. K. — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hírdetések.

HIVATALOS RÉSZ.

A magyar földművelésügyi miniszter úr 2574/1918. szám alatt az alábbi rendelkezést adta ki:

Tudomásomra jutott, hogy az ország több vidékén, úgy gazdaságokban, mint természetes vizek halászatát bérlő egyes vállalkozóknál fosztogatások történtek és hogy ez javarészből abban a tévhitben találja magyarázatát, hogy a halászat üzését a kormányhatóság szabaddá tette. Tekintettel arra, hogy a haltermelés közgazdaságunkban és közéletünkben igen fontos szerepkört tölt be: a halászat újra nem maradhat abban a bizonytalanságban, a melybe az említett körülmények juttatták és megakadályozandó az, hogy a közbizalom a halászatának értékesítésénél jelenleg általánosan szokásos bérleti rendszer a termelésnek helyrehozhatatlan kárára felbomoljon.

Felhívom tehát Czímedet, hogy ennek érdekében minden megkívántató intézkedést tegyen meg, annak közlése mellett, hogy az egyes vidékeken terjesztett ama híresztelés, mintha a kormány a halászat részére vonatkozó törvényes korlátokat felfüggesztette volna, minden alapot nélkülöz. A halastavak, valamint a közbizalomhoz fűződő halászati jogok teljesen azonos megítélés alá esnek, mint az ország polgárainak bármely más vagyona és úgy a halastavak, mint a halászati jog tulajdonosai, illetve bérlői, teljes mértékben igényt tarthatnak a halban, illetőleg a halászatban rejlő vagyonoknak törvényeink által biztosított oltalmazására.

A közhatalom köteles tehát a fosztogatókkal szemben fellépni és cselekményeikért őket felelősségre vonni.

Tekintettel pedig arra, hogy a halászat üzését illetőleg a régi gyakorlatra való hivatkozás nagyban alkalmas a halosztogatásra hajlamos elemeknek, közöttük főleg az orvhalászoknak félrevezetésére, illetve felbátorítására, felkérem Czímedet, hogy mindenütt ott, ahol haltermelés, illetve halászat folyik, a lakosság minél szélesebb rétegeinek tájékoztatása végett gondoskodjék ezen leiratomnak alkalmas módon való közzétételéről.

Budapest, 1919. január 24.

A miniszter helyett

Laehne s. k.

A magyar földművelésügyi miniszter a *Felsőrába halászati társulat* alapszabályait és üzemtervét az 1918. évi 2599. szám alatt kelt elhatározásával jóváhagyta.

Birtokreform és halastavak.

Írta: *Scheiber József* mérnök.

A magyar népkormány birtokprogramja már a legközelebbi időben megvalósul. E program végrehajtására alkotandó törvény sok nagybirtokot parcelláz és a földnélküli honpolgárokat földhöz juttatja. Az alkotandó törvényben — hallomás szerint — a kormány kellő előrelátással gondoskodik mindazon szervekről és intézményekről, melyek az elérendő célzattal lehetőleg biztosítják.

Nélkülözzük azonban a kormánynak a birtokreformra vonatkozó programjában a *talajjavítás által* elérhető többtermelésre vonatkozó intézkedését, már pedig a többtermelést most a legvégsőig kell fokozni, hogy az ország a reá nehezedő rendkívül nagy terheket elbírja.

E cikk keretében nem foglalkozom a talajjavítás egyik ágával: az alagsövezéssel és öntözéssel, erről más helyen közöltem fejtegetéseimet, itt csak a talajjavítás, vagyis a többtermelés egy különleges esetéről, a *mesterséges haltenyésztésről* akarok megemlékezni.

A kormány, a nyilvánosságra jutott programja szerint, mintegy 5 millió kat. hold földet 10 évre elosztva, tehát évente 500,000 holdat akar felparcellázni és kisbirtokosok között felosztani; nincs azonban kizárva, hogy pénzügyi vagy egyéb gátló okok miatt e mennyiségnek csak felét bírja az állam felparcellázni, akkor is évente átlag 250,000 hold föld kerül felosztás által sok kisbirtokos kezére. A felosztandó birtokon sok-sok tízezer hold olyan terület van, mely minőségénél, fekvésénél és vízviszonyainál fogva mesterséges haltenyésztésre kiválóan alkalmas, egyéb gazdasági művelésre pedig csak nagyon problematikus eredménnyel használható. Ezen nagy kiterjedésű területet a felosztás által azon veszély fenyegeti, hogy az a haltermeléstől örök

időkre elvonódik, mert az új gazda, a sok kisbirtokos gondolni sem fog halastavak létesítésére; ahhoz sem pénze, sem érzéke, sem szakértelme nincsen. Mind-ezen gátló okoktól eltekintve, az egyes kisbirtokos egyedül nincs is abban a helyzetben, hogy mesterséges haltenyésztés iránt esetleg táplált jó szándékát kivihesse, mert egyrészt kisajátítási és közlekedési kérdések megnehezítik, néha lehetetlenné is teszik a kivitelt, de másrészt a halastó létesítése oly munkálatokat is igényel (pl. tápláló csatorna, vízelvezető csatorna, hidak stb.), mely munkák nagy költségét a kis parcella nem bírja el, hanem csak a felparcellázott eredeti nagybirtok volna képes a költséget törleszteni.

Bűn volna az arra alkalmas területeket örökre megfosztani azon lehetőségtől, hogy azok mesterséges haltenyésztés által a többtermelés szolgálatába állhassanak. A területeknek többtermelésre való berendezését közgazdasági, közlelmzési, sőt valutáris érdekek is kívánják.

Szükséges volna ez okból, hogy a kormány még a parcellázandó birtok felosztása előtt módot nyújtson arra, hogy a felosztandó és mesterséges haltenyésztésre alkalmas birtoktest leendő új gazdáit, a kisbirtokosok, *közösen* halastavat létesítsenek.

E cél elérésére még a parcellázási terv elkészítése előtt megállapítandó volna, hogy a felosztandó birtoktest mely része alakítható át célszerűen halastóvá és hogy a halastó létesítése minő költséget igényel. E költséget a birtok arányában érdekelt kiszáradják a föld vételárával együtt törleszthetnék.

A halgazdaság összes beruházásának pénzügyi részét ugyanazon állami pénzügyi intézet végezhetné, a melyik a birtokreform egyéb pénzügyi ügyeit fogja lebonyolítani.

Ily módon a kiszáradják azon helyzetbe jutnának, hogy haltenyésztéssel jövedelmüket szaporítsák, a mitől örök időkre el lesznek zárva, ha a most kínálkozó alkalmat a kormány meg nem ragadja. A cél elérésére a Birtokrendezési Tanács megfelelő osztálya, illetve az alá rendelt hivatal, megfelelő számú, a halastavak tervezésében, építésében és üzemeltetésében jártas és az országos halászati felügyelőség felügyelete és vezetése alatt álló műszaki közegekkel volna kiegészítendő, kik a birtokrendezési választmányokkal együtt még a felosztási terv elkészülte előtt a helyszínen megállapítanák, hogy a felosztandó birtoktesten van-e oly terület, mely célszerűen volna haltenyésztésre használható és minő költséggel volna a teljes berendezés létesíthető. Ezen megállapítás akkor is szükséges volna, ha a kiszemelt terület nem azonnal, hanem csak a jövőben volna halastóvá átalakítandó, de a halgazdaság tervezetének még a felosztási terv előtt vagy ezzel egyidejűleg kellene elkészülnie, mert ez a felparcellázással szorosan összefügg. A míg a halastó létesítésére reá kerülne a sor, addig a halastónak kijelölt területet mint közös legelőt vagy egyáltalán mint közös tulajdont használnák a közös tulajdonosok.

Sem telekkönyvi, sem technikai, sem pénzügyi akadály nincs annak, hogy a halastó részére szükséges terület akár szövetkezeti alapon, akár birtok arányában *közös* tulajdon legyen; hogy pedig a halgazdaság a befektetett tőkét elég jól kamatoztatja, azt az országban üzemben lévő halgazdaságok eléggé igazolják.

Halak rekvirálása.

Több helyen megtörtént az, már előzőleg is, hogy a helyi hatóságok tógazdasági halakat rekvirálni akartak; újabban meg a vidéki nemzeti tanácsok, néptanácsok intézkednek ilyen irányban. Ez utóbbiakra vonatkozólag tisztába kell egyszer már végre azzal jönnünk, hogy mióta az országnak kormánya van, csakis ez a kormány s csakis annak a szerveiként működő hatóságok intézkedésekre.

A rekvirálás jogát egyes hatóságok a még mindig érvényben lévő 4207/1915. M. E. rendeletre alapítják, a mely rendelet az *életszükségleti* cikkek hatósági igénybeviteléről szól. Két dolgot hagynak azonban a hatóságok figyelmen kívül. Először is, hogy a rekvirálásra a helyi hatóságok a rendelet 11. §-a szerint csak a közlelmzési miniszter felhatalmazása alapján jogosultak; másodsor, hogy rekvirálni egyáltalán csak az ember *elsőrendű* életszükségletének kielégítésére *közvetlenül* szolgáló ingó dolgokat lehet, a mint azt éppen a hivatkozott rendelet 3. §-a félre nem érthető módon kimondja.

Már most köztudomású, hogy melyek azok az élelmiszerek nálunk, a melyek az ember *elsőrendű* életszükségletét elégítik ki. Ilyenek a kenyérmagvak, a melegvérű állatok hús, a tej, a burgonya s így tovább. De bizonyára senki sem fogja pl. a baromfit, a gyümölcsöt stb. elsőrendű élelmicikknek minősíteni, legkevésbé pedig azoknak egyes, különleges fajtáit, mondjuk a baromfi közül a pulykát, a gyümölcsnél a körtét stb.

Nyilvánvaló a hatóságok szándékából, hogy a halászat terén az ilyenféle megkülönböztetést illetőleg teljesen tájékozatlanok. Először is a halat semmiképp, még egész általánosságban sem sorolhatjuk Magyarországon elsőrendű életszükséglet kielégítésére szolgáló élelmicikknek. Hiszen népünk halat még a boldogabb időben is csak pénteken, egyszer egy héten evett, de azt is hányadik ember? Nem azért, mintha nem kedvelné, hanem, mert a halászat termelése az egész országhoz képest aránylag csekély volt. Hiszen éppen azon igyekszünk s dolgozunk, hogy több legyen; de egyelőre a hal csak mint egyéb élelmiszert, legfőképpen, mint a húst részben pótló eledel vehető számításba. Az évi haltermelésünk szakszerű becslés szerint 80,000—100,000 métermázsára tehető; ha ezt mind idehaza fogyasztjuk el, akkor sem jut több fejenként és évenként $\frac{1}{2}$ kg.-nál. Ebbe azonban természetesen mindenféle és fajta, a legkülönbözőbb vizekből származó hal is bele van értve. A *tógazdaságokban* termelt hal ennek a mennyiségnek bizonyára alig az egynegyede, az tehát még kevésbé szolgálhat *elsőrendű életszükséglet* kielégítésére. Mi alapon akarják hát az ilyen halakat a hatóságok rekvirálni? Nem találnák e teljesen fonák dolognak, ha valamely vidéken pl. a hol baromfit bőven nevelnek, csak éppen a *pulykára* vagy *kacsára* vetné a szemét a hatóság, — vagy a gyümölcsnél csak a szilvát vagy csak az almát akarná rekvirálni.

Akkor tehát, a mikor a hatóságok a *tógazdaságbeli* halat akarják rekvirálni, ahhoz minden jogalapjuk hiányzik. Hogy nem a szükség kényszeríti őket rá, azt legjobban az igazolja, hogy nem *minden halat*, hanem csak éppen a tógazdaságokban nevelt jobb minőségű, nagyobb munka és nagyobb költség árán termelt s így drágább pontyot akarják lefoglalni. Ez nem vezethet a közlelmzés javítására, hanem legfeljebb csak arra, hogy egyes kiváltságosok, jobb módúak, hozzájussanak olcsóbb áron a pontyhoz. Az ilyen eljárás mindenesetre

teljesen elvenné a kedvét mindenféle haltanyésztőnek a munkától s végeredményben a közéletmezés rosszabbodására, nem pedig javulására vezetne. Ez pedig a hatóság eljárásának nem lehet a célja.

A minisztériumok felfogása egyébként eddig ugyanazt az álláspontot juttatta érvényre. A közéletmezési miniszter, mint az országos közéletmezési hivatal elnöke 93.125/1917. sz. alatt E. vármegye alispánjához intézett rendeletében a földmívelésügyi miniszterrel (63.127/1917.) egyetértőleg megtagadta a 4.207/1915. M. E. rendelet 11. § alapján a felhatalmazást ahhoz, hogy E. város részére a határában lévő tógazdaság halait elrekvirálhassa „miután a város polgármesterének módjában áll a szóbantorgó termelőnél a város halszükségletét napi áron biztosítani“.

És ez a dolog lényege.

Az ugyanis teljesen méltányos követelés, hogy valamely tógazdaság terméséből elsősorban a környék szükséglete elégítessék ki. De csak annyiban, a mennyiben *igazi szükséglet*ről van szó. Annak semmi értelme sincs, hogy ha pl. valamelyik tógazdaság egész termése 500 q, a mellette fekvő város évi szükséglete pedig csak 200 q, az egész 500 q ott rekedjen; sőt az ilyen eljárás az egész ország közéletmezésének nagy kárával jár, mert az élelmi cikkek természetes elosztódását akadályozza s míg egyik helyen szükséglet idéz elő, a másikon felesleges pazarlásra, pocskolásra vezet.

Az is magától értetődő, hogy az ilyen különleges élelmiczikknek nagyobb termelési költségeit az ármegszabásnál figyelembe kell venni. Ha ez meg nem történik, megszűnik annak termelése, mert veszteséggel senki sem dolgozik. De figyelembe kell venni a legközelebbi piacok árait is, mert különben megint csak igen könnyen visszafelé sül el a dolog. Tapasztalhattuk nem is egy helyütt azt a különös dolgot, hogy ha a termelő túlságosan olcsón bocsátotta áruba a helyi fogyasztás számára a halakat, annak a halnak jó része éppen nem a helyi fogyasztókhoz jutott, hanem élelmes *árdrágítók* elcsempészték a szomszéd piacokra s ott búsás nyereséggel adtak túl rajta.

Nem jogtalan erőszakoskodás, hanem csak a méltányosságot, igazságot és legfőképp a közérdeket szem előtt tartó kölcsönös megegyezés és megértés vezethet itt is célhoz.

A társulás elve a halászatról szóló újabb törvényekben.

(Folytatás.)

Irta: Répássy Miklós.

A törvény még csak a múlt évben lépett életbe, a várható eredményekről tehát csak mint sejtésekről beszélhetünk. Dr. Deliuss idézett jellemző megjegyzésére gondolva, a mi körülbelül a legtöbb ország legtöbb halászára ráillik, *gazdasági társulatok* alakítása — hiányozván a kényszer, — valami nagyon bőven nem fog a nyomában járni.

Epp úgy, mint a hogy nem jelezhető különösebb eredmény a már hatodik évébe lépő bajor törvénynél sem. Amint láttuk, ez a törvény sem helyezi a fősúlyt a halászatnak társulati úton való gyakorlására. A gazdasági társulatok alakítása egyáltalán csak az érdekeltek *többségének* hozzájárulásával lehetséges.

A törvényalkotók elsősorban csak a halászati jogok egyesítésére helyezték súlyt. Mutatja ezt különösen a belügyminisztériumnak a törvény végrehajtása ügyében kiadott 1908. aug. 13-án kelt legelső rendelete. (Allg.

Fisch-Zeitung. 1908. 19. szám) Abban elsősorban is azt teszi a kerületi hatóságok kötelességévé, hogy a halászati jogok minősége tekintetében tájékozódjanak a végből, hogy melyek hagyhatók meg önálló kezelésben, melyek foglalandók közös üzemekbe (Abt. III. Abschnitt 1.). Hangsúlyozza e rendelet, hogy e tekintetben nem szabad szablonszerűen, egységes mérték szerint eljárni. Maga a vízszakasz terjedelme még nem döntő, hanem legfőképpen az, hogy célszerű *tartós* művelésre alkalmas-e? Különösen tekintetbe veendő a halászati üzem módja, így pl. kisebb pisztrángos patakok aggodalom nélkül hagyhatók meg önálló üzemű vizeknek, ha jóval kevesebb is hosszuk 2 kilométernél.

Figyelembe veendő a halasvíz jellege a tekintetben is, hogy sporthalászatra való-e, avagy; hogy ez időszertint bérbe van-e adva?

A rendelet 3. pontja lelkére köti aztán a hatóságoknak, hogy a halászati érdekeltekkel való érintkezés során tájékozódjanak az iránt, mely vizeken kívánatos *halászati társulatok* alakítása (Abt. III. Abschn. 5.); kezdeményezzék azok alakítását és támogassák az érdekelteket ebbeli törekvésükben.

Más rendeletet a törvény végrehajtására vonatkozólag nem is ismerünk, nyomát a szakfolyóiratokban sehol nem találjuk. Valószínűleg nem is igen jelent meg, miután az előbb idézett rendelet már egész általánosságban utal az országgyűlési tárgyalások naplóiban foglaltakra, mint a végrehajtásnál irányadókra.

Arról sem sok hír jutott el hozzánk, hogy a társulatokra vonatkozó rész végrehajtása mikép sikerült. Csak 6 évvel a törvény életbelépte után olvastunk az egyik szaklapban egy rövidke közleményt (Korrespondenzblatt für Fischzüchter 1915. 11. szám), a mely szerint Bajorországban abban az időben 74 nyilvános jogú, a halászati törvény alapján alakított halászati társulat volt. Azokból 66 folyóvíz, 4 természetes tó és 4 mesterséges tó halászatának művelésére alakult. A társulatilag művelt vizek hossza 3946 kilométer. A 4 mesterséges tó területe 3930 Tagwerk. 39 további társulat alakítása folyamatban van. A társulatok tevékenységét úgy a belügyminisztérium, mint a hajóhalászegyesület is anyagilag, illetőleg *tenyészanyag* adományozásával támogatja; ez a tevékenység különben a vizek *okszerű művelésére s felügyeletére* terjed ki.

Tehát a *hasznosítására*, úgylátszik nem; vagyis a törvény idevonatkozó rendelkezése csak a védelmi társulatok alakítása tekintetében járt eredménnyel a gyakorlatban.

A gyakorlatban mind két törvénynél könnyebben kezelhetőnek, megfelelőbbnek kell jelezniünk az alsó-ausztriai halászati törvényt.

Ez a törvény, a mint fennebb elöadtuk, nem teszi a dolgot bonyolulttá azzal, hogy a halászati jogok egyesítésére kétféle utat-módot jelöljön meg. Igen természetes s szakszempontról teljesen megokolt módon *minden* folyóvizet *üzemszakaszokra* oszt be. Ez az első lépés. Aztán elsősorban s igen egyszerűen a *hasznosítás* kérdését oldja meg, a mi az előző két törvényben teljesen bizonytalan dolog. Az üzemszakaszok egy részét a községi hatóságok közbejöttével *bérbeadás* útján hasznosítják, másokat pedig meghagynak a jogtulajdonos ez irányú rendelkezése alatt. A halvédelem, a vizek halászati művelésének kérdését pedig a több üzemszakaszra, egybefüggő vízvidékekre, kiterjedő hatáskörű bizottság révén oldja meg, a melynek megfelelő anyagi eszközökkel való ellátásáról is gondoskodik. Ily módon hízag egyáltalán nem mutatkozik a törvényben.

Hogy a gyakorlatban mikép vált be a dolog, igen szépen látjuk pl. a közvetlen szomszédságunkban a Dunán a magyar határtól Tullnig, aztán a Morva, a Thaya folyókra, a nagy és kis Tulln patakokra és a Wienfluss-ra és mellékveizekre kiterjedő „Fischereiausschuss II. in Wien“ működéséből.

A hatáskörébe eső vízhálózat tekintélyes; maga a Duna szakasza kerekén 70 kilométer, a Thaya folyó 282 kilométer, úgyhogy mintegy 500 kilométerre tehető a vízfolyások hossza. Ezekben a vizeken az üzemszakaszok a következőképp oszlanak meg:

1. Duna	--- ---	23 saját kezelésű és	3 bérleti szakasz
2. Thaya	--- ---	17 " " " "	12 " "
3. Morva	--- ---	8 " " " "	— " "
4. Nagy Tulln	2	" " " "	1 " "
5. Kis Tulln	---	" " " "	1 " "
6. Weidlingbach	1	" " " "	— " "
7. Wienfluss	---	1 " " " "	1 " "
8. Schmidabach	2	" " " "	— " "
9. Pulkaubach	---	2 " " " "	— " "

Összesen 56 saját kezelésű és 18 bérleti szakasz

Együtt tehát 74 szakasz. A mint látható, az üzemszakaszoknak csak $\frac{1}{3}$ -ad része olyan, a melyen hatósági bérbeadás útján hasznosítják a halászatot; $\frac{2}{3}$ -ad részükben megmaradt e tekintetben a jogtulajdonosok saját rendelkezési joga.

Mind e 74 szakasz közös ügyeit úgy az igazgatás, mint a halállomány fenntartására s emelésére vonatkozólag a „Fischerei Revierausschuss“ viszi. Ennek működését legjobban jellemezhetjük egyik, pl. a háborút közvetlenül megelőzőt 1913. évi jelentéséből kivett adatokkal. (Oest. Fischerei Zeitung. 1914. Nr. 7.) Többek között azt mondja a jelentés: „Különben pedig folytatta a „Fischerei Revierausschuss“ ebben az évben is — eddig hiábavaló — harczát az ipari üzemekkel s azok pártfogóival, a közigazgatási hatóságokkal.“ A vizek szennyezése, halátereztők létesítése, orvhalászat leküzdése, kártékony állatok pusztítása stb. azok a kérdések, a melyek körül ilyen harczok támadtak. És bizony a jelentés igen erősen, de jogosan bírálja nemcsak az alsófokú hatóságok, hanem a legfelső fórumok eljárását is.

A „Revierausschuss“ 1913. évi *bevétele* 10,487 K 41 f volt; főbb tételek: halászkönyvek (Fischerbüchel) kiállításából 7802 K 80 f, üzemszakaszdíjakból (Revier-taxe) 1025 K 42 f; orvhalászat büntetéspénzeiből 383 K. A *kiadások* a zárszámadás szerint 7959 K 03 f-t tettek ki. És pedig: halasítás költsége 3587 K 50 f; halelenségek pusztításáért és őrzésért 1130 K; irodai személyzet és irodai költségek 2532 K 13 f.

A mint e tételekből látható, a halállomány fenntartására és emelésére irányuló érdemi munka mindenesetre igen jelentékeny volt. A kihelyezett anyag volt: 7000 drb ponty, 20,000 drb galócza, 3000 drb szivárványos pisztrángivadék, 2,000,000 süllőikra és 5000 drb más különféle hal. Elpusztítottak 173 drb gémet, 7 vidrát, 102 kormoránt, 730 drb sirályt, jégmadarat stb.

Érdekesek a Revierausschuss eddigi 17 évi működésének adatai is. Ez alatt az idő alatt kihelyeztek összesen 89,680 drb ponty-, 145,500 drb galócza-, 38,370 drb szivárványos pisztráng- és 5930 drb más különféle halivadékot és 28,500,000 drb süllőikrát. Elpusztítottak 3210 drb gémet, 356 drb vidrát, 3734 komoránt, 75 drb buvárt, 7000 drb sirályt, jégmadarat stb.

A bevétel ez idő alatt halászkönyvekből kerekén 100,000 K-t tesz ki, az üzemszakaszdíjakból pedig 12,575 K 17 f-t. (Folyt. köv.)

Levél Tolnárol.

A mi birtokunkban levő holt Dunán a következő halfajok tartózkodnak:

1. Ponty (vad, cseh és tükrös). 2. Fogassüllő. 3. Közönséges csuka. 4. Harcsa. 5. Dévér. 6. Bálint. 7. Dörgencs. 8. Kárász. 9. Amerikai naphal. 10. Czompó. 11. Jászkeszeg. 12. Vörösszárnyú keszeg. 13. Karikakeszeg.

Többféle hal nem tartózkodik a mi halászati területünkön. E halfajok között legjobban gyarapodik a csuka s a süllő, mert sok keszegféle van a Duna ágában. Csukák között 4—5 kilós példányt is volt már szerencsénk fogni; ha fehérral van, a csuka évente körülbelül $1\frac{1}{2}$ kgr.-ot gyararapszik.

Nagyobb mennyiségű *pontyot* csak ősszel és télen lehet dobóhálóval a gödröknél s a fűzfabokroknál fogni; nyáron e halfaj leginkább a csekély vizen tartózkodik a hinár között s ott pedig leginkább az orvhalászok fogják horoggal s nyomóhálóval.

A mi birtokunkban levő holt Duna mellett van egy 23 holdas halastavunk, melyben cseh pontyot tenyészünk; az idei januári árvíznél a víz bele folytott s mikor aztán apadt, a hal kifelé húzódtott, fogtunk is a Dunaágban 3 métermázsát belőle. Mind gyönyörű sárga volt, mint az arany: e hal valószínűleg nem ásta el magát, gödörben nem volt. Mindenesetre érdekes, hogy januárban a ponty jár s a hinár között tartózkodik; valószínűleg éhes s eszik; álag 2—3 kgr.-ak voltak, nagyon szépek s kövérek. Bizonyára az enyhe tél s az árvíz okozta.

Süllőt nem fogtunk, csak aprót, mely nem számít.

A tiszta árterületen nagyon szétmegy a hal. Ezen segíthetünk. Áradáskor mélyebb helyekre (2—3 m.) fűzfabokrokat kell súlyeszteni. Az ilyen bokroknál szívesen ívik a süllő, de aztán nagyon kedvelt búvóhelye a süllőnek, pontynak, harcsának stb. Ha a víz leapadt, akkor körül kell fogni hálóval a bokrot; mikor körül van állítva, csákyával felszedik a bokrot s kihúzzák a tanyát. Néha 5—6 métermázsas hal is kerül a hálóba és 5—6 kgr.-os pontyok. Minél nagyobb a bokor s minél tovább van a vízben, annál több hal gyűlik oda; télen ott el is ássa magát a hal.

Varsával való halászatra jó a vízáradásos helyet fűzfaveszővel beültetni. Ilyen fűzveszős helyen, épp úgy, mint a nádban, szívesen jár a hal és a varsákat eredményesen lehet felállítani; van eset, hogy 4—5 kgr. kevert hal fogódik meg egy ilyen varsában; ha tiszta helyen állítjuk fel, semmi se megy bele.

Az igazi halász testestől-lekhatól védi és kíméli a halat. A mi halászati üzemünknel apró halat, mérték alulit, egyáltalán nem fogunk ki. Én a 25 dgr.-on aluli pontyot s süllőt mind visszahelyezem a vízbe. Csak az a nagy baj nálunk, hogy sok az orvhalász; 3—4 községből gyülekeznek össze mindenféle szerszámmal, ú. m. horoggal, dobó-, nyomócsuhéval s szigonynyal. Valósággal kirabolják a vizet. A hatóságnak sokkal jobban kellene az ilyen egyéneket büntetni. Mi az, ha egyszerű kihágásért elftélik 20—30 korona pénzbírságra, vagy 1—2 napi elzárásra! A múlt évi ívás idején ötöd magammal 12 drb nyomót, 3 drb dobóhálót s 25 drb horgot vettem el tőlük s 20 kgr. ívóhalat.

Ezekre az egyénekre más halászati törvényt kellene csinálni.

Sajnos még sok hivatásos halász s bérló is van, a ki a szaporulattal egyáltalán nem törődik, ellenkezőleg, a nyílt Dunaágakat csapda módjára elrekeszti s borzasztó sok-sok ívóhalat fog össze.

I. K.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

2. A Hortobágy mellett lévő földemen van egy ér, kiterjedése 2 kat. hold, ebből halastavat szándékozom létesíteni, olyan formán, hogy a közepét az egész hosszában (téglalapalakú) 5 méter szélességben 150 centi mélyre kikubikoltatom. A víz fenntartására egy ártézi kutat fúratok.

Kérem elsősorban, mit méltóztatnak ehhez a tervhez szólani?

Milyen fajta apróhalat kellene bele engedni és mennyit? Mesterséges táplálás nélkül mennyit kerülhet kifogásra össze?

Mindenesetre közepes számítás kérék, megjegyezni kívánom, hogy az ér olyan helyen terül el, a hol vadmadarak kártékonyaságának nincs kitéve.

F. G.

3. A t. . . i Nagytó alatt levő haltartókban 1917. augusztusának második feleiben több darab elpusztult pontyot és süllőt észleltünk a vízszínen és vízszéleken. Attól tartva, hogy a haltartókban levő néhány métermázsányi halból több is pusztult el, a haltartók vizét leeresztettem. A víz apadtával láttam, hogy a haltartó minden fala már telje-en kimult állapotba ott hever a fenéken. A halpusztulás okának kiderítése volt első feladat. A 429 kat. holdnyi terjedelemmel bíró t. . . i Nagytavat egy, a felsőbb részeken 66—75 kat. holdas s néhány kisebb terjedelmű halastavon keresztül folyó patak táplálja. Augusztus hónapban — a főleg nagyobb tavakban tenyésző — apró s egyéb békaszőlő és hínárfélék tenyészték befejezte után feloszlásnak kezdenek indulni. Az oszladozó növényi részek, rostok a tavakban felszakadnak s megindulnak a felső tavakból a folyóba, majd a legalul levő „Nagytóban” elvirult s elszabadult vízi növényzettel egyesülve, részben a vízsodrától, részben a levegő áramlása következtében keletkező hullámoktól hajtva, a nádas széleken, sásos zátonyokon, szőlőtől védettebb partokon összesodródó- nak s márványos rajzú, kékeszöld színezetű, erősen büzlő úszó lepedéket alkotnak. Ezt a növényrostokból álló lepedéket erős délkeleti irányból jövő szél nagy erővel a délnyugati irányra keresztben fekvő töltés előtti levő vasból készült halrácsnak verte. A felkorbácsolt zseni hímhámozó lepedék a halrácsra erősen habzó állapotban jutott keresztül s a zsilip alatt levő haltartó vize fölött mintegy 60—70 cm. magas habréteg támadt. A haltartó hátróm szakaszából áll, melyeket két halrács különít el egymástól: a felső rész a Nagytó zsilipje alatt, jóformán csak egy rövid patak- szakasz, míg a középső rész mintegy 18 holdnyi terjedelmű széle- sebb terület; a második halrács alatti haltartó szintén nagyobb terület. A két halrács közötti részen állapodott meg a zsilip előtt levő rostélyon átverődött s még a zsilip alatt levő halrácsra is a víz sebes sodrától áthajtott hab. A haltartónak e vastag habréteggel befedett részén fordult elő a halpusztulás; a felette levő részen, a hol a víznek erős áramlása volt, épp úgy, mint az-alatta fekvő részen, a halak teljes épségben megmaradtak. A legalsóbb részen a hab továbbterjedésének a halrács vetett gátat s az teljesen habmentes volt. A víz leeresztése után a hab a haltartó medrében leülepedett s mikor rövid idő alatt megszikkadt, ugyancsak a fent említett lepe- dékhez hasonló kékeszöld színezetű, nemeszerű szőnyeget alkotott.

Az egész jelenséget 24 órai időközön belül észleltük s szeren- csére a halak is még mind értékesíthetők voltak.

Szerény véleményem szerint a halpusztulás oka levegő-, okszigén- hiány nem lehetett, mivel a sebes folyású s magáról eső, bő vízzel elegendő levegő juthatott hozzájuk, de talán inkább az, hogy a habréteg a világosságot zárta el tőlük? Ennek a feltevésnek azon- ban ellentmond az a körülmény, hogy a halak éjjel sem jutnak villágossághoz s ez bajt nem hoz rájuk. Mérgező hatása sem lehetett a felhabzott lepedéknek, mivel a közvetlen közelségben volt s csak halrács által elkülönített halaknak semmi bajuk sem lett.

Nagyon lekötölezne a tekintetes szerkesztőség, ha fent vázolt jelenségre vonatkozó szakvéleményét becses lapja hasábjain nyilván- nítani szíveskedne.

Fodermayer R.

Feleletek.

2. Kérdéséből nem látjuk elég tisztán a helyzetet. Abból, a mit elmond, mégis azt képzeljük, hogy a szóbanforgó ér valami vízállásos hely, a melyen legalább tavasszal valami sekély víz összefut. Mezőgazdasági művelésre tehát nem igen alkalmas, tónak meg nem elég mély; nyáron bizonyára egészen el is apad. A kellő mélységet akarja már most a kikubikolással elérni s a víz elapadását az ártézi kúttal megakadályozni. Az így módon fenntartott víz- medencében pedig hal t akar nevelni.

Semmiképp se biztathatjuk tervének végrehajtására.

Halastavat kiásással létesíteni, minden egyébtől eltekintve, arány- talanul sokba kerülne. Nem tudjuk milyen hosszú az ér s így nem tudjuk, hogy mekkora területet akar kiásni. De akárhogy legyen is a dolog, miután vizre csak a kiásott gödörben lehet számítani, a kiásás költségét a kiásott területen nevelhető halmennyiséggel kell arányban hozni. Ha egy kat. holdnyi, tehát 1600 □-ól nagyságú mélye- dősről van szó, a mi kerekén 6000 m², abból 1:50 m. mély leásás- nál 9000 köbméter föld kerülne ki. Miután azt ki kellene az ér szélére hordani, köbméterenként a mai viszonyok között legalább 5—6 koronába kerülne, vagyis csak maga a kiásás 45,000—55,000 koronába!

De hát ez még csak maga a gödör. Az ártézi kút költségét még hozzávetőlegesen sem lehet előre megállapítani. De bizonytalan az is, hogy mennyi vizet és milyen vizet fog adni?

Valami sok vízre ugyan ilyen kis területnél nincs szükség; ha csak az elpárolgás és elszívárgás pótlásáról kell gondoskodni; kat. holdanként a nyári hónapokban naponként mintegy 200 hektoliter

víz elegendő volna; annyiszor 200 hektolitert kellene tehát a kút- nak adni, a hány kat. holdnyi a halastó.

Az ártézi kutak vize azonban csak akkor alkalmas halastó táp- lálására, ha semmi idegen anyagot nem tartalmaz, ha lehetőleg a közönséges források vizéhez hasonló. Tudjuk, hogy ez nem mindig van így; sokszor kénes ízű gázok vannak benne, még stb. Ha ezek a hátrányos tulajdonságok csak kisebb mértékben vannak jelen, akkor a vizet megjavíthatjuk úgy, hogy mielőtt a tóba engedjük, hosszabb úton a szabad levegőn folytatjuk. Jó víznek azonban halastó számára, az ártézi kút vize soha sem mondható, mert szegény víz; nem tartalmazza azokat az anyagokat, a melyek a hal táplálékul szolgáló alsóbb rendű szervezetek fejlődésére szük- ségesek. Ha ilyen víz aztán „ásott” gödörbe jut, a melynek feneké sivar, éretlen altalaj, ott ugyan kevés haltermésre van kilátásunk. Ha annak rendje s módja szerint létesített s táplált halastónál egy kat. holdról csak a természetes haltáplálékot véve számításba, éven- ként átlagban 100 kg. halhúsrá számíthatunk, ásott s ártézi vízzel táplált tóban annak 1/3-val—1/4-vel kellene megelégednünk; 60.000—70.000 korona befektetésnek minden esetre kevés ered- ménye lenne évi 30—35 kg. hal.

De aztán még egy hiba volna tervénél. A 150 centiméteres le- ásásnál bizonyára oly mélyre jutna le, hogy a tavat nem tudná le- csapolni; arra pedig időszakonként, ha belterjesen akar gazdál- kodni, feltétlenül szükség van. Épp úgy, mint a hogy a legelőre kihajtuk az állatot, házaterejük azt ismét számbavéve darabonként, kell tudnunk a halastavat is népesíteni s az abban felnevelt halat ismét kiszedni belőle. Erre pedig csak akkor van mód, ha a tó vizét időszakonként teljesen lebecsajthatjuk. Enélkül mindig csak amolyan „vad” halászatfélérről lehet szó, a melynél a fentebb meg- adott évi hozammal többet elérni a legjobb igyekezettel sem igen lehetne.

Ha már most mindehhez hozzávesszük, hogy a víznek és éghajlatnak megfelelően ott csak pontyhalról, tehát nem valami drága feleségről lehet szó, nyilvánvaló, hogy a befektetés még a legjobb esetben sem, vagyis akkor sem fizetné ki magát, ha csak- ugyan sikerülne megfelelő ártézi vízzel a tó fenntartását biztosítani.

Az elmondottakból megérthető, hogy a gyakorlatban halas- tavat kiásással soha sem csinálunk és hogy ártézi kutat halastó kedvéért nem ásunk. Csak arról lehet mindig szó, hogyha valami okból valami gödör maradt vissza (pl. töltéséptésnél anyag- gödör), azt használjuk fel esetleg halastónak; vagy ha valami egyéb célból már van ártézi kutunk, annak felesleges vizét hasz- náljuk fel halastó táplálására. Így nem jó számításba a gödör ki- ásásának, az ártézi kút létesítésének költsége és a kút vizével tisztá- ban vagyunk úgy mennyiségét, mint minőségét illetőleg.

Ha bővebben óhajt ezekről a dolgokról tájékozódni, ajánljuk a földművelésügyi minisztérium kiadásában megjelent „Édesvízi halá- szat és halgazdaság” című munkát; megküldi a minisztérium könyvtára (Budapest, V., Országház-tér 11.), ha 1 K-t utalványoz oda.

3. A múlt év augusztusában történt és fentebb leírt jelenségek- nek igazi mivoltát, természettudományos magyarázatát adni és ezen az egyedül helyes alapon a halpusztulás okát kideríteni utólag, minden vizsgálat nélkül, pusztán a leírásra támaszkodva, nem lehet. Az alábbiakban közölt magyarázatot tehát legfeljebb valószínűsége- nek tekintsek a kérdés föltevője és lapunk olvasói.

Több tógazdaságban volt már alkalom tapasztalni, hogy bizo- nyos hínárfajok, különösen az egész keskeny, szálaslevelű béka- szőlőfajok (pl. *Potamogeton pusillus*) miután befejezték évi vege- táció-perodusukat, vagy tán előbb is, rohamosan és óriási töme- gekben egyszerre elpusztulnak. Ezt a jelenséget, mely a t. . . i tó- ban augusztusban következett be, másutt jóval korábban, július- ban, sőt júniusban is észlelték már.* Mindenütt kisebb-nagyobb káros hatással jár a halakra ennek a hínárpusztulásnak a követ- kezménye, mely abban áll, hogy az elpusztult növényzet a meleg vízben gyorsan rothadásnak indul s bomlási termékei a vízben oldódva, ennek kémiai összetételét erősen megváltoztatják: oldott szerves anyagokkal telítik. Az ilyen víz a legkedvezőbb tápláló- talaja a különböző rothasztó baktériumoknak, melyeknek csirái mindenütt jelen vannak, de ebben a megváltozott összetételű vízben most rendkívül gyorsan szaporodnak, az elpusztult növényzetnek oldott anyagaiból táplálkozva, azokat fokozatosan elbontva, a víz büzös rothadását okozzák, oxigénjét elvonják s alkalmatlanul teszik arra, hogy tiszta vízhez szokott élő szervezetek benne megélhesse- nek. Ha a rothasztó baktériumok e munkájukat már — hacsak részben is — elvégezték, akkor mellettük másféle szervezetek is érvényesülnek; főképpen esetleg olyan mikroszkópikus nagyságú növények, melyeknek kékes zöld festőanyaguk van (pl. *Oscillatoria*- fajok). Ezek alkothatnak szabad szemmel is igen feltűnő kékes- zöld, márványos rajzú lepedéket a víz színén, baktériumokkal

*) Lásd bővebben: Dr. Unger: „A ponty természetes tápláléka” cz. előadásában. Halászat, XVIII. évf. 122. lapon felül (1917., 12. és 13. számokban).

gyüttesen is, a mi igen gyakori eset. Természetes, hogy az ilyen óriási tömegű mikroszkópius vegetáció a víz lebocsátása vagy elpárolgása után magában is, de rendszerint más növényi törmelékkel keverve, „kékes-zöld színezetű, nemezszerű szőnyeget” alkot a vízfenéken, a mint ezt az észlelő olvasónk oly találóan leírta, hogy majdnem bizonyos, hogy ez a vegetáció volt ott jelen s közvetlenül ez is okozhatta a halpusztulást részint oxigénhiány, részint talán az említett kékes-zöld moszatok festőanyagának mérgező hatása következtében. Igaz, hogy ez az utóbbi, a mérgezés, csak akkor következhetik be, ha a moszatok elhalnak s a festőanyag belőlük a vízbe kijut, de akkor már a moszatok is rothadásnak indulnak, ezek rothadása csak fokozza az oxigénhiányt, úgy hogy káros hatásuk mérgezés feltételezése nélkül is eléggé magyarázható. Az erős habzó tóvíz mindig arra vall, hogy benne túlsok a rothadásra képes oldott szervesanyag. A víz esése, buborékolatása ugyan pótolja az oxigénhiányt, de csak *ideiglenesen*: a baktériumok tevékenysége a pótlást is felemészti, ha nem is mindjárt, de később biztosan újra beáll az oxigénhiány mindaddig, a míg a szervesanyagok nagy része meg nem emésztődött, fel nem bomlott.

Ez alapon meg lehet magyarázni azt is, hogy miért nem pusztultak el a halak a haltartó felső és alsó részében s miért éppen a középsőben. A felsőbe *esséssel* jött a habzó, szerves anyagokkal telített, rothadásra hajlandó állapotban, kisebb-nagyobb mértékű oxigénhiánnyal. Az esés az oxigéntartalmat *ideiglenesen* növelte s így a halak a felső részen nem pusztultak el. A középső részben azonban már újra beállott az oxigénhiány, a baktériumok újra felemésztették azt hamarosan, volt is rá idejük, mert ez a rész terjedelmesebb és nyugodtabb álló víz, mint a felső, azért is állott meg itt a hab s a halak oxigénhiány miatt elpusztultak. Az alsó részen pedig valószínűleg azért nem pusztultak el a halak, mert ide már a víz kirohadva és annyira megtisztulva érkezett, hogy zöld algák is megélhettek benne, oxigént fejlesztettek és esetleg újabb esés is növelte az oxigéntartalmat.

Dr. U. E.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Adományok az Országos Halászati Egyesület halrajzi munkálatainak czéljaira:

Eddig kimutatott összeg (l. Halászat 1919. jan. 1—15.)	6047-94 K
1. Isgum Károly Tolna	20—
2. Isgum Rezső	22—

Összesen: ... 6089-94 K

Budapest, 1919. február 1.

Répassy Miklós titkár.

Az Országos Halászati Egyesület t. tagjait kérjük, hogy tagdíjaikat ne a szerkesztőségbe küldjék, mert akkor az esetleg előfizetésként számoljuk el, a mi zavarra ad okot, hanem a következő címre: *Kuttner Kálmán* egyesületi pénztáros, Budapest, V., Sziget-utca 5.

A tagsági díj egy évre 6 K. Alapító díj legalább 100 K.

a) Alapítótagdíját befizette 1918. december 15. óta: Eiszrich Ferenc és Schmauder Antal (100 K), Sera Dániel (100 K), H. Tóth Lajos (100 K).

b) Rendes tagsági díjat fizettek: ifj. Baráth István (1919.), Bariss Gyula (1919.), Beksits Tibor (1919.), Bitter Béla (1919.), Özv. Bittó Ferenczné (1919.), Borbély Géza (1919.), Csanádi Ferencz (1919.), Csapó Ödön (1919.), Czilling József (1919.), Darány Ágoston (1918—19) dr. Dobránszky Béla (1919.), Fanda Ágoston (1919.), Fekete Gábor (1919.), Feitscher Ernő (1919.), Fodermayer Rezső (1918—19), ifj. Forschner Ferencz (1919.), Földvári Imre (1919—20.), dr. Gosztony Mihály (1919.), dr. Hirsch Alfréd (1917—18.), Hirsch Géza (1917—18.), Isgum Rezső (1923—25.), Özv. Isgum Adámné és fiai (1921.), Ivkoviits Dusán (1918—19.), Jilling József (1919.), Kardos György (1919.), Konce István (1919.), Kovács István (1919.), Kurucz István (1919.), Macha Ferencz József (1919.), Makfalvy Géza (1919—20.), Marék András (1919.), Meller Henrik (1919.), Mozsgói urad. tisztartósága (1919.), Német Ferenczné (1919.), Osztrák-magyar államasúttársaság (1919.), Palicskó János (1919.), Pap Tihamér (1919.), Papp Sándor (1919.), Pócs József (1919.), Ro-enberg Márkus (1917—19.), Rosenblüth Bernát (1919.), Scheiber József (1917—19.), Schmeringer József (1917—20.), Schlosser Gyula (1919.), Simonffy Gyula (1918—19.), Szál Ferencz József (1919.), Szabó József (1919—21.), Szabó Román (1919.), Szalkay Zoltán (1919.), Tury Sándor (1919.), Udvardy János (1918—19.), Vadász Vilmos (1918—19.), Vécsey Sándor (1918.), Vincze Sándor (1918.), Vízkeleti Pál (1919.), Weiland József (1917—18.), Windisch Aladár (1919.).

Hálóanyag kiutalása. Lapunk 1918. évi augusztus 15-iki 16. számában közzétett kimutatáshoz folytatólag jelezzük, hogy azóta hálóanyag kiutaltatott az O. H. Egyesület útján Varga Mihály szegedi hálógyárosnál még a következőknek:

1. Thuránky Tihamér (Révleányvár) 50 kg. — 2. Állami erdő-gondnokság (Geletnek) 15 kg. — 3. Vincze Ferencz (Érsekcsanak) 15 kg. — 4. Elekes János (Csongrádmindszent) 10 kg. — 5. Özv. Rafás Máténé (Rácskeve) 30 kg. — 6. Bathány uradalom (Nagycsákány) 15 kg. — 7. Rakita József (Kerekgyháza) 15 kg. — 8. Taranyi gazdaság (Tarany) 20 kg. — 9. Bödő Mihály és társai (Dunavecse) 25 kg. — 10. Sulyok János (Győr) 20 kg. — 11. Fekete György (Gönyű) 15 kg. — 12. Eszterházy uradalom (Lesencze-istvánd) 15 kg. — 13. Borz János (Esztergom) 25 kg. — 14. Borz András (Esztergom) 25 kg. — 15. Gulyás András (Békés) 6 kg. — 16. Özv. Török Istvánné (Szeged) 20 kg. — 17. Lováti Ferencz (Ráczalmás) 50 kg. — 18. Uszleber Antal (Tolna) 50 kg. — 19. Stöger-mayer Antal (Szolnok) 30 kg. — 20. Balásza József (Csongrád) 10 kg. — 21. Szabó János (Órvény) 40 kg. — 22. Antalfy György (Szeged) 50 kg. — 23. Kocsy Imre (Dunaföldvár) 50 kg. — 24. Fojdl Antal (Tolna) 30 kg. — 25. Özv. Biró Ferenczné (Szeged) 100 kg. — 26. Csapó Ödön (Kiskunhalas) 20 kg. — 27. Répási Lajos (Kiskunhalas) 10 kg. — 28. Séra Dániel (Szolnok) 20 kg. — 29. Turi Sándor (Csongrád) 10 kg. — 30. Wolf Márton és társai (Paks) 25 kg. — 31. Kovács István (Gönyű) 15 kg. — 32. Marék András (Taksony) 15 kg. — 33. Tatai tógazdaság (Tata) 40 kg. — 34. Erdődy uradalom tógazdasága (Somlóvár) 10 kg. — 35. Oberfrank Antal (Taksony) 50 kg. — 36. Luntzer Mátyás (Mosonszentandrás) 30 kg. — 37. Kiss András (Budapest) 10 kg. — 38. Percz István és társai (Algyő) 20 kg. — 39. Tatár Sándor (Békésgyula) 1 kg. — 40. Gestetner Salamon (Győr) 20 kg. — 41. Eisenbacher József (Szigetcsép) 50 kg. — 42. Horváth Dezső (Tiszaszentimre) 25 kg. — 43. Malovits János (Tiszaszentimre) 25 kg. — 44. Durstin Ferencz (Újpest) 20 kg. — 45. Kurucz István (Budapest) 15 kg. — 46. Kácsér István (Százhalombatta) 6 kg. — 47. Fodor Gáspár és társai (Csongrád) 25 kg. — 48. Szanet Izidor (Bodrogkeresztur) 30 kg. — 49. Léway János (Szolnok) 20 kg. — 50. Stein testvérek (Tiszavezseny) 20 kg. — 51. Pócs József (Tiszasarud) 10 kg. — 52. Cziganek János (Vác) 20 kg. — 53. Pozsár András és társai (Csongrád) 15 kg. — 54. K. Tóth Mihály (Debrecen) 30 kg. — 55. Fodor Gerzson (Ókéske) 6 kg. — 56. Ferencz Ferencz (Mártély) 2 kg. — 57. Ferencz Gáspár (Mártély) 3 kg. — 58. Rosenblüth Bernát (Rad) 60 kg. — 59. Rozmán Károly (Tiszaújlak) 25 kg. — 60. Ifj. Baráth István (Ókéske) 10 kg. — 61. Szentei Ferencz (Mindszent) 20 kg. — 62. Muladi Imre (Csongrád) 10 kg. — 63. Palicskó János (Szeged) 5 kg. — 64. Velenczetavi halgazdaság 30 kg. — 65. Mayer András és társai (Budapest) 20 kg. — 66. Eiszrich Ferencz és társai (Soroksár) 40 kg. — 67. Szolnoki halászok (Szolnok) 70 kg. — 68. Özv. Németh Ferenczné (Budapest) 20 kg. — 69. Dékány Elek és társai (Nagybajcs) 15 kg. — 70. Pap Ottó (Újpest) 7 kg. — 71. Heller Gábor (Újpest) 21 kg. — 72. Isgum Ferencz (Paks) 30 kg. — 73. Lováti György (Ráczalmás) 30 kg. — 74. Borz Kálmán (Esztergom) 40 kg. — 75. Rác József és társai (Paks) 15 kg. — Ez alkalommal tehát az összes érdekelteknek együttesen 1817 kg. hálóanyag utaltatott ki az Országos Halászati Egyesület útján. (—gh.)

VEGYESEK.

Nagy Ferencz halász tragédiája. Bizony egyszerű ismeretlen név, csak a víznek volt szerény munkása Komáromban, mint sok-sok más társa, mégis mindnyájunk szívébe markol az a rövidke hír, a melyet elmulásáról az „Est” közöl: „Szerdán (február 5-én) a kora délutáni órákban terjedt el a híre annak (Komáromban), hogy az Erzsébet-hídról egy cseh űr Nagy Ferencz halászt a Dunán, csónakjában agyonlőtte. Az eset mély benyomást keltett, de a közönség higgadt viselkedését nem zavarta. A cseh imperializmus első áldozatát, a szerencsétlen véget ért halászt, ki negyvenkét hónapot töltött a fronton, tegnapelőtt délután temették impozáns részvét mellett.” Ennyi az egész. De nekünk éppen elég. — Nyugodj békével szegény Nagy Ferencz halász. Legyen könnyű a reád boruló komáromi magyar föld!

A halászok, mint munkások. Több helyről hallottuk, hogy a halászbérlők, halászati jogtulajdonosok és a halászok között vitás kérdések merültek fel a munkaadó és munkás viszonyának szabályozását illetőleg; lassanként sikerül azonban mindenfelé a megegyezés. Így a „Veszprémmegye” írja január 19-iki számában, hogy a „Balatonon most a parti lakosok halásznak. A halászati r.-t. magáévá tette az érdeklődők ama óhaját, hogy hálókat és hajókat bocsátott a halászok rendelkezésére, a kik most felesben halásznak. Azonban azon telepek halásza, a hol a társaság hálói és hajói vannak, nem engedték meg, hogy a társaság a nás községeknek is lehetővé tegye

a halászatot, hogy azoknak is adjon hálót, jóllehet azok is a Balatonparton laknak, hogy azok is ehessenek keszeget és gardát."

Tudomásunk szerint nem felesben, hanem harmadában halásznak a balatonmentiek. A minthogy általában az a szokás, hogyha a bérlő adja a szerszámot, akkor a részes halászok harmadában végzik a munkát. Az azonban tény, hogy a részvénytársaság nem tud minden községnek hálót adni, egyszerűen „azért, mert nincs”!

Szolnok vidékén, Budapest környékén is voltak hasonló mozgalmak, de itt is, ott is megtörtént a megegyezés.

Bizunk is benne, hogy a halászat terén is megértik mindenfelé az új kor amaz igazságát, hogy a társadalmi együttélés egyensúlyában a munkás és munkaadó egyenrangú tényező; a kölcsönös megértés meg fogja tehát hozni a halászat terén is eredményképpen azt, a mire oly égető szüksége van már szerencsétlen hazánknak — a békés munkát!

Kenderanyagok új árszabása. A 6046. M. E. számú kormányrendelet a kikészített kender és kenderkőcz forgalombahozatalának korlátozásáról szóló 1917. évi, 4051. M. E. számú rendelet módosítása tárgyában a következőket rendeli 1919. január 15-én kezdődő érvényre:

A Kenderközpont az általa átvett kenderanyagokért 100 kg.-ként a következő árakat köteles fizetni, a melyek egyúttal *határáraknak* is tekintendők Magyarország egész területére nézve:

I. Kézi tilolású kenderanyagok. 1. Áztatott, kézi eszközön tilolt kenderért, mely 12% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 660— K. 2. Áztatott, kézi eszközön tilolt kenderért gerebenezve, mely 5% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 980— K. 3. Szakállkenderért, áztatott, kézzel tilolt kenderből, a mely 5% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 830— K. 4. Bácskai gerebencsért (spitzkőcz) 420— K. 5. Törési kőczért (brechkőcz) 200— K. 6. Áztatott, kézi eszközön tilolt hosszúszájú, tisztított kenderkőczért, a mely 30% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 485— K. 7. Asszonyfonókőczért (kétzugaszkőczért), mely 5% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 530— K.

II. Gépi tilolású kenderanyagok. a) Ázott kenderanyagok: 8. Áztatott, hibátlan minőségű géppel tilolt kenderért, mely 5% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 835— K. 9. Áztatott, hibátlan minőségű géppel tilolt kenderért gerebenezve, mely 2% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 1100— K. 10. Szakállkenderért, áztatott, géppel tilolt kenderből (istrángbörfli), mely 3% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 940— K. 11. Áztatott, hibátlan minőségű tilolási kőczért, mely 30% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 620— K. 12. Áztatott, előgyaratolt tilolási kőczért, mely 17% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 725— K. 13. Áztatott, gyaratolt szalagos kőczért, mely 10% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 780— K. 14. Áztatott tépéskőczért, mely 7% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 750— K. b) Áztatlan kenderanyagok: 15. Áztatlan, hibátlan minőségű géppel tilolt kenderért, mely 10% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 580— K. 16. Áztatlan, hibátlan minőségű tilolási kőczért, mely 35% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 380— K. 17. Áztatlan tépéskőczért, mely 10% hulladéknál többet nem tartalmazhat, 490— K.

Ezek a multhoz képest ugyancsak megnövekedett árak a halászszerszámok tekintetében még csak a *nyersanyag* árát jelentik.

Tudomásunk szerint eddig még csak is erre a kikészített kenderanyagra vonatkozólag történt kormányintézkedés; a *kenderzsineg, kőtél és hálóléhes* árai nincsenek hatóságilag megszabva, hanem ezeket a Kender és Jutaiipari Bizottság (Budapest, IV., Mária-Valéria-u. 12.) ellenőrző jóváhagyása mellett a fonógyarak és hálógyárosok külön-külön állapítják meg a gyártási viszonyok változásainak figyelembe vételével. Az ezeket illető ármegállapítási kérdésekben tehát panasz esetén legczélszerűbb a nevezett bizottsághoz fordulni felvilágosításért.

(—gh.)

A Péteri-tó környékén támadó vizek fokozatos elzárásának kérdését fejtegetvén, *Muraközy Endre* a Vízügyi és Hajózási Közlöny múlt évi 12. számában a halászatot érdeklő igen figyelemreméltó dologra hívja fel az érdekeltek figyelmét. Kifogásolja, hogy a hárm-as-alyói ármentesítő-társulat szerint a Péteri-tó, valamint a beléje torkoló erek s mesterséges csatornának belvízgyűjtő területei nem tartoznak a társulat árterébe s azt ajánlja, hogy a belvízrendezési munkálatokat ezekre a társulathoz szervesen kapcsolódó területekre is ki kell terjeszteni a vízjogi törvény 43. §-a alapján.

„Igy felszabadulnának, írja aztán, ezek a területek a fokozatos elzárások kényszere alól, a melyek a törvény 57. §-ával is alig hozhatók összhangzásba.

A belvízrendezésnél tekintetbe lehetne venni a felső birtokosság-
nak azt a kívánságát, hogy ők csak a kárttevő víztől akarnak megszabadulni. Az erekben, a vízvonulási utakon meglevő szikes tavakat egyáltalán nem kívánják lecsapolni, mert az így szárazon maradó szikes helyeket úgy sem lehet mezőgazdaságilag művelni. Sőt azt sem bánják, ha a többnyire szárazon álló vak szikek is víz alá kerülnek, miután így semmi hasznot nem látnak belőlük. A tavakat azután *halászatilag* hasznosítani is lehetne. Az ilyen tószorozat a társulatra is igen előnyös volna, a mennyiben a tavaszi árvizekből nagy mennyiség raktározódna el a vízvonulási utakon. Vagyis a belvízrendezéssel kapcsolatosan készített *halastavak* a társulatnak ugyanazt a szolgálatot tennék, mint a fokozatos elzárások, a felső érdekeltségre azonban egészen más volna az eredmény. A míg most ugyanis a fokozatos elzárások esetleges végrehajtásával gazdaságilag művelt területek is szenvedhetnek, *halastavakkal a sávár, meg nem munkálható területek hasznot hajtóvá válnak.*

A tavak halászati hasznosítása esetleg kapcsolódhatnék a Péteri-tóhoz, mint a melyet halászati bérlője már évek során át okszerűen kezel.

Az érdekek összhangbahozásához vezető út tehát nyitva áll, csak reá kell a társulatnak lépni s el lehet rajta jutni a szóbanforgó területek jobb hasznosításához, sokat ígérő többtermeléséhez."

A háború áldozata. Az esztergomi főkapitány Zenyéri uradalmban a somogy megyei Tapsony községben 1908. év folyamán létesült egy mintegy 60 kat. holdnyi kiterjedésű négy nagyobb tóból, két kis í ótóból és három teletetéből álló mesterséges tógazdaság. Az üzem 1916. év végéig zavartalan volt, s eltekintve az 1915. és 1916. évi háborús esztendőktől, a mikor ember, anyag és takarmány hiányában csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudta az uradalom a tógazdaságot üzemben tartani, a tógazdaság termelési eredményei kielégítőek voltak. Az 1916. évi kedvezőtlenebb termelési eredmény a tavak elvadulására volt visszavezethető: rengeteg nád, sás, káka verte fel azokat; az uradalom halászmesterét, majd az ennek pótlására máshonnan felfogadott új halászmestert bevonultatták, emberi erő pedig, melynek segítségével a tavak karbantarthatók lettek volna, egyáltalán nem állott rendelkezésre! Ezek a viszonyok arra az elhatározásra indították az uradalmat, hogy a tavakat feljavítás céljából felváltva ugárolni fogja. 1917. évben az ugárolás az I. számú (18 kat. hold) tó szárazon hagyásával megkezdődött. Az ugárolás szépen is sikerült; a nád, sás, káka az év végére eltűnt és szelidebb gyeppel kezdett keletkezni a tófenéken. A régi, beiszapolódott halágyakat újra kiásni azonban már munkaerő hiányában nem lehetett, azért továbbra is szárazon maradt, a következő 1918. évben az uradalom már kaszálnak használhatta. Felbuzdulva az ekként elért eredményen, 1918-ban a II. számú (23 kat. hold) és III. számú (7 kat. hold) tavakat is szárazon hagyták, úgy, hogy a múlt év tavaszán már csak a IV. számú (14 kat. hold) tavat népesítették be mintegy 1800 darab kétnyaras és egynyaras pontyval. Minthogy pedig az ívás az ívótavakban májusban nem sikerült, ugyancsak ebbe a tóba helyezték át júniusban a tenyészpontyokat is, melyek itt utólag szépen le is ívtak. A nyár folyamán, mint az a próbahalászatokból kitűnt, a kihelyezett anyag jól gyarapodott, teljes joggal szép reményeket fűzött hát az uradalom az egyetlen 14 kat. holdnyi nagyságú tóra összezsugorodott halaszgazdaság eredményéhez. A lehalászás idejére azonban kiűtött a forradalom. A beállott zavaros viszonyok között az uradalom jónak látta a halakat a tóhan hagyni, a vizet felduzzasztották és a lecsapoló zsilip deszkáit leékeltek. Mindez azonban semmit sem használt! A fegyveresen visszatért katonaság, miután már kiirtotta a vidék vadaskertjeit, a tógazdaságot vette sorra. November 18-án közel 150 ember, közte vagy 40 fegyveres, megrohanta a tavat, fejszékekkel szétvagdalta a zsilipdeszkákat és leeresztette a tó vizét. Ezután az időközben 200 léleknel is többre felszaporodott népség, férfi, asszony, leány mind belerohant a sekély vízbe s a benne levő halakat a tenyészpontyokkal együtt kiszedte; a mi esetleg még benne maradt volna, mind megszökött a kivágott zsilipen át.

Ez lett tehát, a tapsonyi tógazdaság vége 10 évi működés után.

Pedig — különösen a mai viszonyok között — közéletmezési szempontból sem volt jelentéktelen a tógazdaságból származó 70—100 q halhús termése.

A pontyivadék kiválogatása. Általában tapasztalható, hogy az egynyaras pontyivadék, ha egyivású is, különbözőképp fejlődik. Őszkor a lehalászásnál mindig akadnak köztük szépszámmal feltűnően fejlődött példányok. Sok tógazda abban a hiszemben volt, hogy ezeknek a példányoknak külön tenyésztésével valami rendkívüli fejlődésre képes törzset lehet rövid idő alatt nevelni. A gyakorlat azonban nem igen igazolta ezeket a vérmes reményeket, a mint azt *Heyking* német haltenyésztő is beismeri (*Fisch. Zeitung* 1918. Nr. 42.), a ki pedig maga ajánlotta az ily módon való kiválogatást.

A tény az, hogy az ilyen feltűnően fejlett egynyaras ivadék a második s harmadik évben egyáltalán nem mutat különösebb fejlődést s átlagban az első évben kisebbnek maradt kortársai utól is érik. A második és harmadik nyáron a ponty fejlődése általában sokkal egyenletesebb is, mint az első nyáron; „túlfejlett” példányok legfőképp csak az egynyarasok között találhatók.

Igen figyelemreméltó, a mit erre vonatkozólag *Schiemenz Pál*, a hírneves német halbiológus mond. Ő ennek az egyenetlen fejlődésnek az okát *betegségben* keresi. A mint írja (*Ueber die Dúngung unserer Fischgewässer. Korrespondenzblatt, 1919. Nr. 1.*) vizsgálatai mindig arról győzték meg, hogy a visszamaradó ivadéok mindig valami betegségben, különösen valami bélbajban szenvedtek; így aztán könnyen érthető, hogy fejlődése nem lehetett rendes.

Mindenesetre ajánlatos lenne a dologgal a gyakorlatban tüzetesebben foglalkozni.

A halászat Angliában. A háborús évek arra készítették az angol kormányt, hogy a halászatot minden kigondolható módon fejlessze. Tudvalevő dolog, hogy az angol közéletmezés a háború alatt szintén átélt oly időket, a melyek a krízis jellegét viselték magukon. Az angol kormány most aztán, akárhogy alakul is a jövő, a közéletmezés tekintetében függetlenné akarja tenni az országot a külföldtől. Már az előző évben is 50,000 font sterlinget utalt ki a kormány bizottsága a halászflootta számára oly célból, hogy az egyes bárkákat motorokkal szereljék fel s így a halfogást gyorsabbá, s aporábbá tegyék, nagyobb tömegeket juttassanak tehát a halkereskedőknek és konzervgyáraknak. A halfogás támogatásával magával természetesen nincs még a feladat megoldva. Gondoskodni kell arról is, hogy a halak romlatlanul s jóminőségben kerüljenek a fogyasztókhoz. A bizottság e végből gondoskodik alkalmas kikötőhelyek, kirakodók építéséről; laboratóriumokat rendez be, a hol a konzerválás legjobb módjainak megállapítására kísérleteket végeznek. Nagy összegeket juttattak az egyes konzervgyáraknak is, ha arról volt szó, hogy sürgős munkát végezzenek; a túlmunkát, a hirtelen anyagbeszerzés többletköltségét fedezték abból. Ezekkel az intézkedésekkel elérték azt, hogy bármilyen nagy mennyiségben állott is friss hal rendelkezésre, az mind az emberi életmezés javára esett.

Ezzel kapcsolatban érdekes az a hír, hogy Anglia halászati körei már régóta sürgetik a *halászati minisztérium* felállítását. Egyelőre még nem biztos, hogy kívánságuk teljesül-e, de hogy a halászat érdekében nagyon sok történik, az tagadhatatlan. Emlegetik azt is, hogy esetleg *vízgazdasági minisztériumot* szerveznének, a melybe a tengeri s édesvízi halászat mellett a vízerők és vízhasználatok ügye is beletartoznék.

Hortobágyi halastónál. Tavaly az őszi lehalászások idején jelent meg „Az Ujság”-ban az alábbi kis költemény; akkor elkerülte a figyelmünket, most figyelmeztetett rá egy olvasónk. Olyan pompás humorral jellemzi a hortobágyi viszonyokat, hogy nem tartjuk most sem későnek, ha olvasóinkkal is megismertetjük:

Hortobágyi halastónál...

Hortobágyi halastónál
hangos, lármás urak jártak.
Volt módjában mit hallgatni
az ártatlan pusztaságnak...
Egyik szónok: vízművekről,
másik: halüzletről beszélt,
A harmadik: sorsunk felől,
mint egy táltos úgy jövendölt...

A negyedik: kivitelről
elmélkedett hévvel... hosszan:
„Kincseket vél látni — úgymond —
a hullámzó tóhabokban”.
Egy nagy hízott civis meg csak
annyit szólott immel-ámmal:
— Uram Isten! mit akarnak
ezekkel a pocsolóakkal!?

Vályi Nagy Géza.

Hivatalos árjegyzés szerint a budapesti központi vásárcsarnokban január hónapban *élő* halból csak ponty és harcsa került nagyban eladásra; a *jegelt* halból e hónap első felében a ponty azonban teljesen hiányzott.

A nagyban való eladási árak ingadozásai kilogrammonként és koronákban 1919. február 1-e és 5-e közt: *édesvízi (élő)*: ponty, nagy 16—20, kicsiny 16—17, harcsa, nagy 30—32; *édesvízi jegelt (nem élő)*: ponty, nagy 14—16, kicsiny 10—12, harcsa, nagy 30—32, kicsiny 22—28, csuka, nagy 20—22, kicsiny 17—18, fogassüllő, dunai 26—32.

100 holdat kitevő ponty-tavaimhoz, Somogy megyében, szentgyörgy napra való belépéssel, megbízható és gyakorlott

halászmestert keresek.

Ajánlatok „Sz. G.” alatt e lap szerkesztőségéhez küldendők.

Halászmestert,

tógazdaság kezelésében gyakorlott egyént, keres a buzsáki Jankovich-Bésán uradalom 85 holdas tógazdaságához májusi belépésre. Igénybejelentések és bizonyítványmásolatok Schmidt Ferenc, Buzsák (Somogy m.) címére küldendők.

 Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: József 48—94

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd, (Somogy m.).

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaul pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründl 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd, (Somogy megye).